

Gjenstande og raee Materialier, som vort eget Land ikke frembringer, og som det er uundgaaelig nødvendigt for vort Agerbrug og vor Industrie at komme i Besiddelse af, og jeg har derfor bestandigt ønsket, at Toldafgifterne paa disse Gjenstande maatte blive ophævede. Nu er det jo vist, at Intet er bedre skiftet til at bevise, at en Regel ikke duer, end naar man har hyppig og stærk Opfordring til at gjøre Undtagelser fra den, og ofte er i den Nødvendighed at maatte følge disse Opfordringer, og jeg er derfor ikke alene med stor Beredvillighed gaaet ind paa alle de Begunstigelser, som Lovforslaget indeholder, men har ogsaa sluttet mig til den af Udvalget foreslaaede, at Tidsrummet, hvori de skulde indrømmes, endogsaa blev uvidet. Lovudkastet siger, som bekendt, at det er en Begunstigelse, som skal tilstaaes alle Communer; derved vilde jo vistnok kunne fremkomme en betydelig Sum af Undtagelser i Forbindelse med dem, som allerede ere givne, men desværre vil det, som den ærede Ordfører bemærkede, ikke blive Tilfældet, at saadanne Anlæg ville skee i mange af vore Kjøbstæder; det vil vistnok kun være enkelte, som have Raad til saa befofstellige Anlæg. De andre derimod vilde komme til at lade sig nøie med at give en lille Skjærv til de Foretagender, som de større og velhavende udføre, og mere glæde sig med Udsigten til engang at kunne komme i saadanne Omstændigheder, at de kunne foretage saadanne befofstellige Anlæg. Men dersom Resten af alle de 1100 Communer i Landet, som ikke have Raad til at skaffe sig saadanne Anlæg, eller i al Fald ikke føle Trangen dertil, eller saafremt en eller flere af disse Communer troede, at det vilde gavne dem mere, eller følte en større Opfordring til at bygge en Skole, et Arbejdshuus, en Bro, en Sluse eller, kort sagt, til et eller andet Foretagende, som ligesaa vel som de her nævnte maatte kunne siges at være til Gavn for Communen og Landet, og maaskee endogsaa mere svare til de Udtryk i Forordningen af 1849, at de skulde være af særdeles Bigtighed for Kongens Undersaatter i Almindelighed, saa synes jeg, at Regjeringen vilde være i en Forlegenhed, og at det vilde være ubilligt, om man vilde nægte disse Communer Toldfrihed for de Materialier, som

skulde anvendes til en saadan Bygning, paa samme Tid som de havde et Tilfagn om Bevilling til toldfrit at indføre Materialier til at bygge et Huus over en Dampmaskine, som skulde poste Vand op i Kjøkkenet eller til hvilket som helst andet Brug. Det blev af den høitærede Landsktingsmand, der sidder bag ved mig (Stampe), bemærket, at der kunde være Anledning og stor Opfordring til ligesaavel at tilstaae Private en saadan Begunstigelse, som her er tilstuet for Communerne, da det jo ikke kan nægtes, at den private Mand ligesaavel vil kunne udføre et Anlæg, der vil være til Landets og Communens Gavn, som en Commune. Dette er vistnok unægteligt, og derved vilde man komme til at gaae over fra Communer og Corporationer, og tilstaae Begunstigelse til Individierne, og man vil derved atter faae, synes mig, en ny Undtagelse. Man vilde saaledes omsider gaae fra det Større til det Mindre, og jeg troer, at man lidt efter lidt vilde komme derhen, at man maatte erkjende, at der var ligesaa megen Grund til at give Toldfrihed for den Bygning, som man opførte i et af de nævnte Niemed, som jeg for tilfod mig at antyde, som til et Huus, der skulde opføres over en Dampmaskine, og naar der var Anledning til at fritage det sammensatte og kunstige Værktøi, som vi kalde en Maskine, for Told, saa var der vistnok ligesaa megen Grund til at fritage det simple og enkelte Værktøi, som vi benytte, det være sig enten paa Marken eller i Værkstedet, for Told, og man vilde da omsider vistnok komme til at ophæve Tolden paa de enkelte Gjenstande, som udfordres til at frembringe dette Værktøi, nemlig Jern, Lømmen, Kul osv. Man kunde jo rigtignok naae dette Maal paa en nemmere Maade end ad den lange Vej, som jeg her har beskrevet, men jeg skal allerede være tilfreds, naar Maalet kan naaes ad denne Omvej, og i Haab om, at det tidligt eller siddigt vil skee, kan jeg ikke andet end ønske, at dette Lovforslag med alle de Begunstigelser, det indeholder, maa nyde Fremgang.

Finantsministeren: De Bemærkninger, som den ærede sidste Taler i Slutningen af sit Foredrag fremsatte, forekomme mig yder-